

Winst met dierenwelzijn

Welzijn lijkt in de veehouderij soms wel een besmet woord. Dat is opmerkelijk aangezien dierenwelzijn ook geld kan opleveren. Tijdens de studiedag 'Profiting from animal welfare' op 23 juni wilde de projectgroep 'Ondernemen met dierenwelzijn' laten zien welke financiële en andere voordelen een beter dierenwelzijn oplevert voor de veehouder.

Geesje Rotgers

Het gebrek aan sympathie voor dierenwelzijnsvraagstukken vinden wij niet alleen bij veehouders. Ook bij de veehouderijstudent is die interesse er niet, signaleert Tjalling Huismans van de Hogeschool Van Hall Larenstein. In 2004 heeft zijn opleidingsinstituut de cursus dierenwelzijn in het curriculum opgenomen. Er is keuze uit drie verschillende modules, van elk negen weken: controleur (meten van dierenwelzijn op bedrijven), ontwikkeling/beoordeling welzijnsriteria en adviseur/consultant. Huismans spreekt van een succesvolle cursus die tegenwoordig zo'n 100 studenten per jaar trekt. Dit is meer dan waarop hij had gerekend. Echter, de studenten komen vooral uit de studierichtingen gezelschapsdieren en paarden en nauwelijks uit de veehouderij. "De veehouderijstudent weten wij nog niet te bereiken." Huismans heeft er geen verklaring voor waarom deze student blijkbaar niet enthousiast wordt van welzijnsmanagement. Is het misschien het woord dat afstoot?

Win-win

De dierenwelzijnslobby is met name in het Verenigd Koninkrijk intensief en al vroeg begonnen. Volgens Professor Alistair Lawrence van het Scottish Agricultural College (SAC) in Edinburgh was vooral het boek 'Animal Machines' uit 1964 baanbrekend. Dat dieren een bewustzijn hebben was toen al gestaafd aan de hand van wetenschappelijke studies. De eerste Britse regelgeving voor het beschermen van dieren was er nog veel eerder: in 1822. Lawrence rekent af met het idee dat dierenwelzijn alleen maar geld kost, en weinig oplevert: "Natuurlijk, niet elke investering in dierenwelzijn levert geld op, maar er zijn veel voorbeelden waarbij dat wel het geval is. Op het SAC wordt gezocht naar welzijnsverbeteringen die een win-win-situatie opleveren, voor het dier, de ondernemer, het milieu, de voedselveiligheid. Een groot probleem in het welzijnsonderzoek is echter dat de afwegingen die gemaakt moeten

worden buitengewoon complex zijn. "Het welzijn van dieren in de intensieve veehouderij is niet per definitie slecht en het welzijn van dieren in de vrije natuur en de biologische houderij is niet per definitie goed. Al denken mensen daar geregeld anders over." Lawrence komt met veel praktijkvoorbeelden uit de UK: veel doodgeboren lammeren bij de Suffolks (in een bergachtig gebied in Engeland) en bij biggen in outdoor-systemen, agressieve vleesvarkens die elkaar te lijf gaan bij het mixen van de koppels en pootproblemen bij melkvee. Lawrence schrijft de hedendaagse problemen deels toe aan het fokbeleid in de afgelopen decennia: op productie. De hoogleraar verwacht dat ondernemers flinke stappen voorwaarts maken in dierenwelzijn én productieresultaten als op duurzame eigenschappen (bijvoorbeeld: diergezondheid en rustig gedrag) wordt geselecteerd en gefokt. Bij die selectie van de juiste dieren voor een duurzame veehouderij is het zaak goed naar de eigenschappen van de dieren zelf te kijken. Ten slotte roept Lawrence de veehouders op het initiatief in de welzijnsdiscussies weer naar zich toe te trekken.

Een praktijkvoorbeeld

Veehouder Joan van den Boogaart heeft met zijn vrouw een melkveebedrijf in Gilze, met 250 koeien en 170 stuks jongvee. Van den Boogaart schat dat de welzijnsverbeteringen die hij doorvoerde hem nu jaarlijks 60.000 euro opleveren. Zijn doel: een verdubbeling van de levensproductie van de koeien in tien jaar tijd. Hij begon in 2004 aan deze missie. Hoe staat het er nu voor? "Toen wij begonnen aan ons doel was de levensproductie van de koeien gemiddeld 26.000 liter. Nu zitten ze op 40.000 liter. In vier jaar tijd hebben wij dus al de helft van ons doel behaald." In 2004 was de uitval onder zijn koeien 38 procent. In 2008 was dat nog maar 16 procent. De winst komt vooral voort uit de lagere opfokkosten en de gezondere koeien. De belangrijkste wijzigingen die werden doorgevoerd zijn:

- Twee groepen droge koeien (far-off en close-up

groep), die als het even kan buiten worden gehouden en veel beweging krijgen. Ook het afkalven gebeurt liefst buiten in de wei, zonder aanwezigheid van de boer.

- Vanaf 4 weken voor afkalven krijgen droge koeien het rantsoen van de melkgevende koeien, maar géén krachtvoer. Dit tegen gangbare adviezen in. "Ik wil in de eerste week na afkalven niet teveel melk onder de koeien."
- Ook de melkkoeien in twee groepen (< 150 en > 150 dagen na afkalven), met elk een eigen rantsoen. Bij de tweede groep loopt een dekstier die een hoge levensduur vererft.
- Koeien komen veel buiten.
- In de winter worden de ligboxen drie keer per dag bijgewerkt.
- Een koe gaat niet zomaar weg. Een oudere koe die terugzakt naar 80 procent van de productie, geeft altijd nog meer melk dan een vaars.
- De veestapel is inmiddels vrij van veel ziekten, behalve van paratbc. Maar daar wordt aan gewerkt.

Dierenwelzijn en wetgeving

LNV-minister Verburg heeft duidelijke ambities gesteld als het om dierenwelzijn gaat: In 2023 moeten veebedrijven in alle opzichten duurzaam zijn en een breed draagvlak hebben in de samenleving. Dat houdt in dat de bedrijven moeten voldoen aan de behoeften van het dier, het milieu, de consument en de ondernemer. In 2011 zou al 5 procent van de bedrijven aan deze norm moeten voldoen. Xander Beks, beleidsmedewerker Dierenwelzijn van LNV, gaf aan dat het de taak van de sectoren zelf is, om de nodige ontwikkelingen door te voeren. LNV zal de ontwikkelingen wel ondersteunen, in de vorm van onder meer innovatieregelingen, een Maatlat Duurzame Veehouderij (met fiscale voordelen) voor meer sectoren, en financiering van onderzoek. "Regels opleggen willen wij liever niet meer", zegt Beks. "Volgens ons is dit niet de manier om het dierenwelzijn op het gewenste niveau te krijgen."

WELZIJS-ONDERZOEK

Welzijnsonderzoek op het Scottish Agricultural College (SAC) in Edinburgh. Hier wordt onderzocht of een verharde en overdekte speelplaats aan de stal voordelen oplevert.

Foto: Geesje Rotgers